

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 61. Vse pošiljke je pošiljati franko. Reklamacije so prosto poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 313.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverieništvo Ljubljana

Izheja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna šte. 150 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 250 od petih vrst. Ineriatni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Kje je načelna jasnost in kje zmedenost?

(Na članek tov. Šmaidka v 11. številki »Učit. Tovariša«.)

Želeli smo si, da se oglašijo nasprotniki deklaracije s svojimi protiparagrame v našem stanovskem glasilu, ker smo si obetali od debate razčiščenja situacije, zblizanje mnenj in likvidacijo našega spora, na prihaio sedaj advokati s svojimi v naprejš določenim stališčem in namenom, da za vsako ceno dokažejo, da je vsa deklaracija od konca do kraja zerešena in nesprejemljiva.

Metode boja.

Po tej advokatski metodi ne bi bilo težko dokazati karkoli hočete, tudi to, da so vsi nasprotniki deklaracije »anti-nacionalisti« in »protidržavni« elementi. Tudi najjasnejši stvar se da zaviti, kakor se da naftočneiši paragraf kriviti, toda ako se hočemo naiti, ie treba predvsem dobre volje in iskrenosti, treba ie priznati drugi stranki vsaj to, da dela v dobri veri. Marsikatera dobra misel se ie tekom debate že zapisala, a naši anti-deklaraši gredo mimo nie, kakor da se ih ne tiče. Ali nai vselei od kraja začnemo z dokazovanji? Ali ie tudi v tem metoda, da naš hočete utruditi?

Vse način dokazovanja ie prikojen za nesamostojni članstva. Ni mogoče na vse drzne trditve odgovarjati — človeku se tudi v resnici unira — a glavne moram osvetliti in sicer kakor zaslužio brez tistih ozirrov, ki smo jih dosedaj na razne strani imeli. Izživati se ne damo! Gospod Germek dobí odgovor od druge strani. Osební postajate, podtikate onim, ki so deklaracijo »zakrivilí« osebne interese! To ie zadnje orožie. Kam ste zašli!

Kdo ie proti § 2. pravil UJU?

Po znanem zgledu onega, ki kriči: »Primate ga!« ugotavlja tov. Šmaidek, da ie deklaracija v protislovju s čl. 2. pravil našega Uduženja. Smelejšo trditve ie težko zapisati.

Mi torej, ki hočemo popolnoma v smislu tega člena za reševanje stanovskega programa združiti vse učitelstvo v državi v eno enotno fronto in ne izključujemo načelno nobenega stanovsko-zavednega člana našega stanu mi smo katpada v protislovju s pravili, vi pa, ki hočete po starem političnem receptu izvršeno stanovsko ločitev duhov za vsako ceno iz političnih razlogov ohraniti in zanašate naše tešie domače vidike v celotno organizacijo: vi ki z neverjetno smelostjo zanikate obstoj gotovih skupnih duhovnih interesov za vse učitelstvo brez ozirra na mišljenje, vi delate seveda popolnoma v duhu pravil in ustanoviteljev UJU.

Mi ki smatramo kot zlo, da stoji velik del hrvatskega in del slovenskega učiteljstva izven Uduženja in ima svojo lastno stanovsko organizacijo, mi ki želimo odstraniti vse načelne ovire za njih vstop in torej delujemo docela v smislu čl. 2. za okrepitev duhovnega edinstva vseh delov državne nacije: mi seve pravil ne razumemo in jih ne spoštujemo pač pa vi, ki za vas hrvatski problem sploh ne obstoia, ki ste zadovoljni s sedanjim stanjem organizacije in smatrate vsak poizkus združiti razdvojene brate kot nepotreben.

Zatekate se k pravilom, ki jih smiselno niste nikoli izvajali, ker bi drugače danes deklaracije ne bilo. Mahni ste! Moško bi bilo reči: Pravila niso vse. Nad pravili stoji suverena volja članstva, ki pravila lahko spremeni. Ako bi se čutili mi s svojimi težnjami v protislovju s pravili, ne bi se obotavljali to priznati in bi se potegovali za spremembo čl. 2. Za organizacijo nam gre, ne za besedno preklanje; za duh, ki vlada v njej, ne za umetno in prišiljeno interpretiranje tega ali onega paragrafa.

Iz čl. 2. hočete danes napraviti malika, K niemu se zatekate danes vsi oni,

ki nimajo dovolj poguma, da bi izvajali zadnje konsekvence iz priznanega vodilnega načela. Vsak člen v taki sološnosti in vsebinski obsežnosti se da samovoljno tolmačiti. Povrh ie po mojem mnenju formulacija tega člena naravnost nerodna. Prvotna njegova oblika, ki so mu jo ustanovitelji dali, ie bila v nekem pogledu boljša. Deklaracija postavlja kot namen organizacije na prvo mesto zastopanje stanovskih interesov, med njimi tudi duhovnih, v drugi vrsti govori šele o kulturnovzgojnih nalogah organizacije in to z neko omejitvijo. Iz tega bi lahko kdo umetno skonstruiral kako nasprotstvo s pravili, a jasno ie da ie treba položiti težišče vsega organizacijskega dela za prosepah šole in narodne prosvete v delo za strokovno izobrazbo učiteljstva in v vsa prizadevanja usposobiti ga za javno delovanje med narodom. Neka omejitve stanovskega programa ie nužno potrebna, sicer se zrušimo v raznih načrtih in postanemo neka učiteljska prosvetna organizacija z megljenim programom. Vse, kar se nanaša na našo izobrazbo, pa spada očitno med duhovne interese učiteljstva in ie torej že izraženo v zahtevi, da se ti štiti in zastopaio.

Za stanovsko ali politično organizacijo učiteljstva?

Po samovoljni interpretaciji tovariša Šmaidka bi naše Uduženje sploh nehalo biti prava stanovska organizacija. Po pravilih in volji njenih ustanoviteljev nai bi bila po njegovem mnenju predvsem neka borbena organizacija za zmago »gotovih« idej, hkrati pa bi io degradiral v navadno posredovalnico za učiteljske službe, ker smatra kot skrajno pogrešeno, da bi se organizacija v smislu deklaracije odrekla direktnemu sodelovanju pri nameščenjih. Ker priznava deklaracija kot programatične samo ideje, ki so lahko vsemu učitelstvu skupne, ali z drugimi besedami: ker (z)ključuje iz programa vse sporne ideje, kar ie posebi umevno, ako hoče združiti vse učiteljstvo, se baje odrekla vodilni ideji ustanoviteljev Uduženja.

Vem, kaj hočete povedati in dokazati, ko govorite o »dobojevanju načelne smeri« UJU, o zmazi »gotovih« idej, o izneverjenju »tisti« ideji, ki ie bila vodilna ustanoviteljem organizacije, a spodobilo bi se vendarle, da ste nekoliko jasnejši, konkretnješi, zlasti, ker bi radi drugim dokazali breznačelnost. Katera so vaša načela?

Radi bi napravili iz našega Uduženja nacionalno-politično organizacijo, ki bi se naslonila na idejno sorodno ii stranko in io ob ugodni konjunkturi te zveze tudi direktno izrabila predvsem v prid svojih članov. Toda po volji ogromne večine članstva ostane UJU stanovska organizacija in niena vodilna ideja ostane ideja stanovskega edinstva temelječa v zavesti skupnih interesov, nalog in dolžnosti, ki jih imamo kot narodovi vzgojitelji. Kakor vsaka ideja ohrani tudi ta svojo združujočo silo ie ako io priznavamo brez zadržka in omejitve, hiače služi samo kot plašč za druge namene. Mislim, da se razumemo!

Organizacija z izrazito kulturno političnimi cilji more obstoati ie na temelju mišljenske sorodnosti vseh članov. Taka mišljenska enosmernost celega stanu pa ie nemogoča, nemoroča se zlasti tedaj, ako se io hoče ustvariti na osnovi, ki predstavlja neko ideološko zmes nacionalistično-svobodomiselnega značaja.

Edino merilo: tu klerikalci tam liberalci.

Tov. Šmaidek se zelo vara, ako misli, da edino v Sloveniji ni možno spraviti vsega učiteljstva v en idejni okvir, še boli ie v zmoti ako v svoji politični navinosti misli, da ie samo dvojni duhovni

interes, ki nas loči, da se ves svet suče okoli prepira na našem domačem receptu: hic liberales — hic clericales in naravnost gorostasna ie misel, zanesti ta plitev načn ločtve duhov v naše Uduženje.

Le tipični predstaviteli stare kranskiške politike moreio biti tako absolutno slepi za druge naše življenske probleme, za velike naloge narodove bodočnosti, ki bodo popolnoma preobrazile naše duhovno življenje in pometle s starimi političnimi gospodi. Ali ie treba, da učiteljstvo vedno caplja za drugimi!

Enostranski radikalizem v strankarskem časopisu služi danes samo za to, da prikriva idejno desorientacijo in preorientacijo. Zato pripisuje deklaraciji prevelik pomen, kdor trdi, da ie zrušila enotnost »napredne« fronte med slovenskim učiteljstvom. Tudi brez deklaracije bi prišlo, kar mora priti.

Pravi poim naprednosti.

Koliko ie med nami še resnih duhov, ki imo politični pojem »naprednost« še kai pomeni? Po mojem mnenju služi danes samo še kot plašč za slenomišenje v načelnih vprašanih. Ako ie kdo dosleden demokrat, dosleden nacionalist ali svobodomislec, to mi nekaj nove in vems s kom imam onraviti, besedo »napredniak« na marsikdo istoveti z besedo »reakcionarec«. In taka zmedena načela nai bodo vodilna za stanovsko politiko in merodajna za stanovsko ločitev duhov!

Ljubezen do stanu, ljubezen do naroda, tako lepo izražena v deklaraciji v zahtevi, da nam bodi narodna korist največji zakon in edino merilo za upravičenost naših zahtev, duhovna strojnost in svoboda, pravo požrtvovalno tovarilstvo — to so temelji, na katerih hočemo deklaracijo, da bodi zgrajena stanovska organizacija. Jasno ie tudi v deklaraciji izražena zahteva po neodvisnosti šolstva od dnevnih politike, kar ie prvi pogoj za njegovo svobodni razmah.

To pravite, da ie načelna nejasnost in materialistična usmerjenost deklaracije! Ali smo morda manj napredni, manj narodni, manj svobodoljubni v pravem prvotnem pomenu besede kot vi?

Ali nam deklaracija mogoče zabranjuje to biti? Ali imate morda vse te lastnosti v zakupu? Poveite vendar, katera so vaša načela in vodilne ideje in ne skrivajte se za čisti uboži čl. 2. naših pravil.

Nacionalno - politično delovanje učiteljstva.

Najučinkovitejši argument proti deklaraciji nai bi menda bila trditve, da zabranjuje svojim članom nacionalno-politično delovanje in napravlja iz učiteljev-idealstov mrtve lutke.

Čemu se smešite s takimi frazami, ki jih skoro ni vredno zavracati. V državi imamo celo vrsto nacionalističnih organizacij, vsaki lahko naši člani pripadajo. Imamo organizacije, kakor Jugoslovanska Matica, Družba sv. Cirila in Metoda, ki ii pripada lahko tako Orinaš kakor Slomškar. Ne morete pa zahtevati, da bi vsi člani prisegali na eno nacionalno ideologijo, kaiti poimovanje nacionalne misli nacionalne zavesti, nacionalnih dolžnosti, ie zelo različno, ie lahko plitveie, globie, tesneiše ali širokogrudneie. Naša naloga v društvih ie, da to poimovanje etično poglabljamo, da gremo problemom nacionalne vzgoie do dna, da se ne opajamo samo ob frazah in natosu, ampak izvajamo iz narodne zavesti predvsem socialne in državljanske vrline in dolžnosti. V tem ozirru nas čakajo še nove, velike naloge.

Voliv učiteljstva na politične stranke.

Ena najbolj potrebnih knjiž za naše antideklaraše bi bil politični abecedar.

Saj smo vsi za depolitizacijo šolstva, ali kdo more strankam zabraniti

izvajanje njihovega šolskega programa — tako argumentirajo. Pa kdo neki pravi, da ie naša naloga, ihm to zabranjevati! Ali niso šolski programi političnih strank prav lepi in za nas, če ne v celoti, vsaj v enem ali drugem oziru sprejemljivi?

Ali ima katera stranka v svojem programu, da se mora partizanstvo zanašati v šolsko upravo, da se mora zakon kršiti in kriviti? Čim več naših članov ie v kateri stranki, tem večii mora biti njih vpliv. In zgoli vprašanje zrelosti ie, da uporabljao ta vpliv v prid celotni stanu in za omejitev kvarnih strankarskih vplivov na šolstvo.

Naiveč naših organiziranih članov šteje v svojih vrstah demokratska stranka. Žalostno bi bilo, ako ti ne bi imeli toliko vpliva v stranki, da bi opredelili zlo-rabe politične moči na šolskem polju. Ko bi ie imeli voljo! Za to gre!

Kako ste vendar nedosledni! Mi deklaracijo se kot realni politiki zavedamo, da so meie političnega vpliva stanovske organizacije precej tesne, zato ii ne nalagamo nalog, ki ih ne more nikdar rešiti, vi pa, ki vidite menda v njej čuvarico državne šole, ustave, narodnega edinstva in patriotizma, klaverno izpovedujete, da nimate v stranki, na katero se nai bi organizacija po vaši želji naslonila, toliko moči, da bi šolstvo obvarovali pred političnimi eksperimenti in zlorabami!

Priznajte raje, da ie strankarsko korupcijo v našem šolstvu v veliki meri zakrivilo učiteljstvo samo, bodi v tem ali onem strankarskem taboru, ker se ii ni postavilo v bran in deloma tudi ni bilo dovolj trdno, da bi osebne koristi podredilo šolskim in stanovskim.

Vzpostavitev Stanovskega morale

Ker hočemo stanovsko moralo vzpostaviti in to brez preloma z dosedanjio smerio ne gre, pa nam očitata, da smo zanesli neslogo v stanovske vrste. A zrušili smo samo tisto gnilo slovo, ki ni trpela nobene kritike, ki ie razjedala naš stanovski organizem, netila notranjo nezadovoljnost in prepredili smo s tem cepitev stanovskih vrst.

Zasluge političnih strank za učiteljstvo.

Sklicujete se na zasluge svoje stranke. Pa kdo hoče komu resnične zasluge kratiti! Čimveč bo katera stranka za šolo in naš stan storila, tembolí sme računati, da pridobi na pristaših v naših vrstah.

Da bi pa radi tega si morala stanovska organizacija pustiti vezati roke in žrtvovati svobodo kritike in protesta napram katerikoli stranki — na to ne more pristati stanovsko-zaveden učitelj. To na se ie godilo in pametneie bi bilo, priznati kar ni bilo v redu, ko na zagovarjati staro smer in podtikati onim, ki se borijo za neodvisnost stanovske organizacije, nelepe namene.

Proti nerealni in blazni stanovski politiki.

Po Šmaidku ne bi bilo prav, ako organizacija varuje na vse strani proste roke in ako ne dela razlike med stranko in stranko ter na nepotrebnem ne odbia nikogar. Upoštevati bi morala v prvi vrsti napredne stranke, Pa katere so napredne? Ali ie že bil pri nas kak režim na vladí, ki ne bi predstavljal koaliciije dveh ali več strank? Ali lahko govorimo o reakcionarnih in naprednih režimih? Po vsei sili hočeta napraviti iz nas strankarsko usmerjeno organizacijo.

Čemu se neki predstavljao naši zastopniki vsakemu prosvetnemu ministru! Mar bi čakali, da pride na vrsto zobet kak »napreden« minister.

Taka stanovska politika ii načelna, ampak nerealna, da ne rečem blazna.

Ni brez komike prizadevanje antideklarašev spraviti v sklad svoje ekskluzivno stališče z zahtevo po eni sami

Naročnike za 8. številko Zvončka nam javite zanesljivo do 20. t. m.

stanovski organizaciji za učiteljstvo cele države, kaiti tako daleč niso dosledni in močati, da bi priznavali onim tovarišem, ki ne morejo pristati na njih megljena načela, da si ustanovijo oziroma ohranijo svojo lastno organizacijo. Naj si ne domišljajo, da je njih zasluga, ako se nismo še nadalje cepili. Ako je danes 85% učiteljstva organiziranega v UJU ni da bi moralo tako ostati. Pri tako tesni smeri, kot je bila pri nas stara, bi moralo priti prei ali slei do nove cepitve. Število samo tudi ne odločuje. Nima organizacija pravice govoriti v imenu celega stanu, ako ne iznovečava načel, ki so lahko vsemu učiteljstvu skupna in ako radi tega obstojajo še druge stanovske organizacije. Število članstva tudi ne odločuje v političnem življenju, ako je na krmlju režim, napram kateremu stoji močnejša organizacija v načelnem nasprotstvu. To spada k politični abecedi.

Kateri učitelji je pravzaprav boli napreden?

Zaman iščete izhoda iz načelnih protislovij. Ali ne čujete neprostopolne komike vaše argumentacije? Pravite: Priznavamo potrebo enotne organizacije za vse učiteljstvo, a skupni so nam vsem le pravni in gnotni interesi, duhovni pa nas ločijo, toda le v Sloveniji, drugod so duhovni strpnejši (!). Ker pa mora stanovska organizacija zastopati tudi duhovne interese, ako se noče pogrezniti v materializem in zatajiti vse naše ideale, zato

v njej ne moremo organizirati vsega učiteljstva brez izjeme, odnosno slovenski klerikalci ne spadajo vanjo. Vseeno pa si lahko lastimo z ozirom na naše število pravico, da zastopamo ves stan in s polno odgovornostjo vsemu stanu. To je duhovna tesnosc, da večja ni možna. Radi bi in zopet ne! Ali se sploča zavračati tako argumentacijo? Deklaracija govori o gotovih duhovnih interesih, ki so nam vsem skupni. Absolutne skupnosti duhovnih interesov ne najdete niti pri dveh samostojnih osebnostih.

Trdim pa mirno, da me lahko družijo s kakim naprednim Slovnikom, to je s takim, ki se resno zanima za šolske in pedagoške zadeve in se prdno izobražuje in spoznavlja, več duhovnih interesov kljub različnemu političnemu razporedju kot s kakim tovarišem, ki je političen naprednjak, a v pedagoških zadevah velik ignoran.

Ne pomaga vam nobeno izbegavanje. Samo dvoje je možno: ali enotna organizacija na osnovi načel, ki jih postavljamo deklaracija, ali obstoi več stanovskih organizacij in nadaljnja cepitev naših vrst z vsemi neizbežnimi zlimi posledicami za stan in šolo.

Kdo hoče prevzeti odgovornost za to!

Trdno sem prepričan, da zmaga v naših vrstah politična treznost nad strankarsko tesnosc, iz načistejših nagibov in deklaracij nastala idealizem in je rodil, idealizem bo vodil nieno smer in zmaga.

Vinko Möderndorfer.

Načrt za potovanje članov UJU v Češkoslovaško republiko.

Vse vodstvo prevzame Beograd, kateremu zagrebška in ljubljanska sekcija dostavi vse potrebne podatke.

Udeležencev je lahko največ 100 (najprej 60), in sicer za Beograd 40, Zagreb 30 in Ljubljano 30.

Spisek udeležencev je treba čimprej poslati Č. S. Obci Učiteljski.

Odhod se mora vršiti najpozneje 28. junija t. l., da se prenoči zapadno Češko še pred zletom v Pragi.

To je smatrati kot prvi službeni poset UJU v Č. S. R. Reprezentativno vodstvo ima beogradska sekcija, odnosno predstavništvo UJU. Tehnično vodstvo ima zagrebška sekcija, ki je po svojih zastopnikih že osebno stopila v stik s Č. O. U. v Pragi.

Vsak član mora do 1. junija vplačati v potni fond 1200 Din, iz česar bo plačala vsaka sekcija zase potnino, prenočišče in hrano (trikrat dnevno) v Č. S. R. do vključno Bratislave.

Pred Č. S. R. bi se ustavilo samo v Gradcu, kjer bi si ogledali znamenito vadbno, zavod za nerazvito (manjzadrieno) deco itd., eventualno še Linc. Na povratku bi se lahko ogledali eventualno Dunaj, Semering ali Budimpešto, toda brez obveze na to potovanje.

Beogradska sekcija ima preskrbeti pri ministrstvu dopust za vse udeležence, pri našem poslaštvu v Pragi posredovanja, pri poslaštvu na Dunaju za dopust na železnici ter pri našem minist. saobračaja za 75% dopust ter 2 do 3 vozove II. razreda za vso pot.

Vsak udeleženec si mora preskrbeti do konca maja pri policijski potni list za vse države Evrope izven Sov. Rusije. Do tega roka je oddati potne liste sekciji, ki preskrbi vizume za Avstrijo in Č. S. R.

Udeleženci naj vzamejo s seboj vsaj še enkratno vloženo vsoto oziroma se na svoje potrebe in zahteve ter za povratek od Bratislave dalje.

Če kdo poseti Madžarsko, je treba preskrbeti tudi vizum za to državo.

Do 1. junija t. l. morajo biti vse priprave zaključene.

Preskrbljeno je tudi za predavanja o prosvetnih in stanovskih prilikah v Č. S. R.

Vsak udeleženec podpiše reverz glede skupnih obveznih zahtev.

S tem se dopolnjuje pojasnila v zadnji številki »Učit. Tovariša«.

Pedagoški teden v Mariboru.

Lansko leto meseca maja je priredil Ped. did. krožek prvi pedagoški teden. Skozi ves teden so bila vsak večer v kazinski dvorani za širše ljudske mase predavanja o reformi šolstva.

Letos pa priredi »Krožek« od 12. do 17. aprila 1926 svoj drugi ped. teden, ka-

mor pride tudi 36 učiteljev (ic) iz mariborske oblasti. S tem ped. tednom je namreč splojen tudi tečaj za rokotvorni pouk, katerega bo vodil naš znan strokovnjak g. ravnatelj Drago Humek. Dopoldne in popoldne se bo vršil tečaj, zvečer pa predavanja naših najboljših, pri-

naravnih sil delujočih in deležih dobrote in zlo. Ta zavest onemoglosti in večne odvisnosti se javlja zlasti v religiji kmetkega ljudstva, na tudi povsod v življenju napram silam, ko čuti, da jim ni kos.

Kaiti predstavi svet seliaka ni velik. Zunanji vtisi, ki jih sprejema, so vedno isti. Posameznosti v življenju narave ne opaža, ako ni nani opozorjen. Ker pa se to, kar doživlja, vedno ponavlja, so vtisi v njegovi duši tem trajnejši in to, kar dobiva po navadi svojo sankcijo, postane zani avtoritativno in to avtoriteti je le težko premagati. Zato počasni razvoj in kmetih, neodločnost in trma seliaka, nezaupljivost in mržnja napram novotarijam. On je to, kar imenuje Nemec »Gewohnheitsmenschen«. Tako nastajajo gotove navade, ki jih nazivljamo šege in običaji in ki dobivajo svojo veljavo v skupnem, zajedniškem življenju na vsi.

Izločen iz te vaše zajednice podlega kai rad močnim vtisom, ki jih nudi mesto. Sai je vendar njegova fantazija polna romantike, nagnjena k nenavadnemu eksotičnemu njegova religija polna mitoloških predstav, njegove pravlice poznajo le nasprotje med boga-

znanih strokovnjakov, med njimi dva univerzitetna profesorja. Razpravljali bodo o »Duševnem in telesnem razvoju našega otroka« v sledečem redu:..

V ponedeljek 12. aprila 1926 dr. Fr. Toplak: Dojenček.

V torek 13. aprila 1926 dr. Karl Ozvald: Predšolska doba.

V sredo 14. aprila 1926 dr. Fran Žgeč: Šolska doba.

V četrtek, 15. aprila 1926 Gustav Šilih: Mladeniška doba.

V petek 16. aprila 1926 Anton Skala: Duševno zaostali otroci.

V soboto 17. aprila 1926 dr. Ramiro Bujas: O izboru poklica.

Dr. Toplak nam bo podal ves telesni in duševni razvoj otroka od njegove spočetka do takrat, ko dojenček shodi. Govoril bo o higieni otroka in snloah o pravilni negi neoboljenega malčka.

Vseučiliški profesor dr. Karl Ozvald bo obravnaval otroka do šestega leta — njegova duševni razvoj — vpliv družbe in okolice, v kateri otrok vzrašča, o igri itd.

Šolsko dobo, kot eno najvažnejših dob v človeškem življenju, nam bo temeljito razložil dr. Fran Žgeč na podla-

gi »Ponisnic o razvojnem stanju otroka«, katere je izdal »Krožek«. In jih je učiteljstvo posameznih šol pred kratkim izpolnilo in vpsolalo. Iz njih se nam zrcali ves duševni razvoj otroka do pubertete.

Predsednik »Krožka«, agilen profesor Gustav Šilih, nam bo orisal bistvo, potek in trajanje pubertetne in adolescentne dobe. Govoril bo o čustvenosti, volji in intelektu v tej dobi; o razmerju mladostnika napram družini, etiki, religiji, umetnosti. Kot ilustracije mu bodo služile zlasti primeri iz slov in tuje književnosti.

Strokovni učitelji na pomožni šoli Anton Skala bo govoril o patoloških tipih — povdarjal vzgojni moment. Predavanje bo zelo temeljito in zanimivo, ker bo predavatelj govoril iz izkustev svojega dela.

Slednjič nam bo govoril še univerzitetni profesor dr. Ramiro Bujas iz Zagreba o izboru poklicev, kar je eminentne važnosti za vse bodoče življenje posameznika. V drugih državah imajo že urade za nasvetovanje poklica. Na to predavanje opozarjamo zlasti naše obrtniške kroge.

Višja pedagoška šola.

Članek »Višja pedagoška šola«, katerega je objavil »Klub slov. slušateljev« na višji pedagoški šoli v Zagrebu v 12. številki »Učit. Tov.« od 25. marca 1926 je žaliliv za učiteljstvo meščanskih šol, radi česar se oglašam; društvo meščanskošolskih učiteljev naj na samo protestira proti pisanju takih člankov.

Za dane konstatiram le to-le: Članek je v vsem tudi vsebinsko pod vsako kritiko, zato ne morem verjeti, da bi ga pisal Klub slov. slušateljev. Pa bodi!

Neki tovariš, ki je danes tudi slušatelj na višji pedagoški šoli, se je pred kratkim izrazil, da je letos na višji pedagoški šoli mnogo statistov. Čudno je to slišati in težko verjeti — vsaj do danes — a zgornji članek nam da misliti, sicer bi članek ne tožil »z žalostjo« no zabavi in družbi in del dolge jermiljado, koliko in kako se morajo ubogi slušatelji učiti in z učenjem mučiti.

Iz lastne prakse vem, da učenec, ki ga predmeti zanimajo in vesele, nikdar ne toži in nikoli mu ni učenja teh predmetov preveč. Vse napravi z zadovoljstvom in veseljem, tudi se s tem nikdar ne baha, ako mu je res kaj do stvari.

Piscu zgornjega članka bi moralo biti znano, da je ravno v Sloveniji veliko tovarišev, ki žele in hočejo resno študirati za meščanskošolske učitelje in ki so prošli za sprejem v višjo pedagoško šolo, a so bili vsled pomanjkanja prostora odklonjeni. Tem bi ne bilo učenje v balast, ker jim je res do tega! Tem je

višja pedagoška šola resna naprava in sveta, kakor je tudi vsem nam »starejšim«, zato bi takih člankov o njej (kot je zgornji) ne spuščali v svet. Ako bi kaj pisali o višji pedagoški šoli, bi pisali tako, da bi se ne kazali res nje vredni.

Dragi tovariši v »Klubu«. Vi ste odšli na višjo pedagoško šolo z namenom, da boste študirali in si pridobili višjo izobrazbo. Resnično višjo izobrazbo si na človek ne pridobi kar v par dolgih mesecih, ampak šele po dolgih letih. Zato na hitro in temeljito na delo, da se vam bo čim prej lažje praktično udeleževati — seveda po svojih resničnih zmoglostih in na krepko podpirati le v resnem delu za višji napredek in uvelj naših meščanskih šol.

Tudi bi ne bilo najbrže prav nič napadno, ako bi se zg. slušatelji nekoliko bolj brigali za dosedanje delovanje sedanjih meščanskošolskih učiteljev in njihove strokovne organizacije v tem pogledu.

H koncu izrazim še to-le nabožno željo, zg. slušatelji (ce) naj bi ne mislili na kaste učiteljstva, temveč na to, kako naj se združimo vsi prosvetni delavci od najnižje do najvišje organizirane šole (univerze) v eno močno stanovsko organizacijo. — Prežeti takih misli Vas pričakujemo.

Anton Fakin.

strokovni učitelji mešč. šole.

Kako je nastala Deklaracija?

Še enkrat sem primoran, če tudi nerad, da izpregovorim v tej zadevi.

Debata je začela na opolzlo pot osebnih očitkov. Tovariš Germek je zapisal v zadnjem svojem članku te-le besede: »Ako bi vsak stanovski tovariš podredil osebne interese koristi celote, bi tudi deklaracija izostala. Zato so tisti, ki so spravili deklaracijo v svet, hudo grešili nad celim stanom.« Ne tako!

Ko bi poznal tovariš Germek historijat deklaracije, bi bil previdnejši v

svoji sodbi. Zato sem primoran nekoliko pojasniti prave vzroke, ki so rodili deklaracijo. Dolžan sem to storiti radi onih tovarišev, ki stoje v ospredju pokreta in ki jih poznam kot čiste značaje.

Kot bivši večletni predsednik društva, iz kolega je deklaracija izšla in kot član oži. sosv. imam upogled v razmere in poznam ozadje cele zadeve, poznam pa tudi rahločutnost tovarišev svojega društva v vseh zadevah, ki se tičejo stanovske časti in discipline ter

Kar je bila tam skupna zemljiška last, mora biti tu zajedniški kapital v obliki zadruge. Iz nje naj zopet zrastejo organsko nove šege in običaji, skladni s kmetkim življenjem, naj nastanejo s ponavljanjem istih dejanj, potom vaie in navade. Pristni običaji je zrastle iz bistva narodove duše, nastal je nezavestno, instinktivno. Posamezniki so sicer nje nileci, a s svojo osebnostjo niso stopili nikdar v ospredje.

Voina je tudi od našega kmeta zahtevala težke žrtve, a pomagala je vsaj večini — žal samo trenutno — izkopati se iz dolgov, jim dala v gnotnem ozlju zopet možnost svobodnega gibanja. Dala je našemu kmetu zopet izgubljeno samozavest, ker je opazil, kakšnega pomena je v državi, zlasti še za mesto. Tako je našel zopet samega sebe. To lahko postane začetek nove dobe za kmetški stan, ampak tudi le takrat, ako ne vede v slepo posnemanje mestnih navad in uredb, marveč, ako bo kmetški ponos vodil kmeta k uvaževanju in povdarianju tega, kar je niemu lastnega, domačega, ako bo služil ustanavljanju organizacij, ki bodo pravi izraz interesov in bistva domačega kmetkega grude.

LISTEK.

Naš ideal kmetke občine kot gospodarske in kulturne zajednice.

(Konec.)

Drugače na deželi. Tu je doma iracionalnost. Pokojnost življenja, eno in isto ponavljajoče se delo v vsakem letnem času, eni in isti vtisi okolice dovoljujejo prevdarno mirno doživetje in izživetje, močno pospešujejo čustveno stran življenja, delovanje fantazije, kole plod so baike, pripovedke, narodne pesmi itd. Te so doma na deželi ne v mestu. Življenje in umetnost na deželi imata najvno noto, izvirata iz harmonije med človekom in naravo. Vsaka umetnost je neposreden izraz notranje enotnosti vaše zajednice, dane po naravi in delu.

Mogoče ni nič za deželo tako značilno kot potreba po neki avtoriteti. Vzrok temu bo treba predvsem iskati v zavesti trajne odvisnosti od narave, od